

Architektúra – „čiarový kód“

Ing. arch. Viktória Szabóová
Školiteľ: Ing. arch. Ladislav Mohelník, Ph.D.
Ústav teórie FA VUT v Brně

Čiarový kód sa stal hlavnou ikonou dnešnej spoločnosti. Usporiadany neporiadok má symbolický obsah, jeho estetika priťahuje ľudské oko, je inšpiráciou pre vizuálne umenie.

Vplyvom čiarového kódu vzniká aj nový architektonický jav, ktorý nemôžeme nezbadat'. Stále je viac budov – projektov, kde sa objavuje trend tkzv.: architektúra – „čiarový kód“. Jej charakteristické znaky môžeme v prvom rade sledovať na fasáde /rišenie otvorov/, buď ako plánované rytmické, alebo náhodilé rytmické striedanie otvorov a plných plôch.

Architektúra čiarového kódu nemá definitívnu filozofiu, a pravdepodobne ani nebude mať. Položme si otázku, čo je to vôbec? Trend, štýl, alebo iba gesto? Prípadne je to akýmsi prvým znakom výrazu nového zmýšľania? Nemôžeme však popierať, že tento jav existuje, ale dnešná literatúra nám neponúka žiadnu odbornú definíciu, tak ako táto moja práca, ktorá sa tiež nesnaží o úplnú charakteristiku tohto architektonického javu.

Čiarový kód

Čiarový kód

Pôvodnou funkciou čiarového kódu je rýchla výmena informácií medzi tlačeným výrobkom a počítačom. Pár čiernych línií obsahuje všetky dáta, informácia je kódovaná hrúbkou a vzdialenosťou medzi líniami. Prísny matematický poriadok s grafickým rytmom. Čiarový kód môžeme vnímať aj ako digitálnu typografiu dnešnej doby. U klasickej typografii je dôležitý pomer hrúbok čiar k sebe, vyváženosť kladných a záporných medzier.

Pravidlá vývoja čiarového kódu boli zušľachtené pomaly, po celé stáročia, ale vždy bez vplyvu na štýl vtedajšieho umenia a architektúry. Dnešná doba je charakteristická a osobitná s tým, že spája pojem čiarový kód s architektúrou. Použitie čiarového kódu v rámci architektúry sa javí skôr náhodilým, ako vedomým, napriek tomu, ale táto symbióza nemusí byť celkom náhodná.

Je tu otázka - prečo práve teraz ? - čo ponúka, čím podporuje tento trend dnešná architektúra.

Koolhaas – Vlajka Európy 2002

Grafika - www.notchinemade.net/

Hudba na fasáde

Jedným smerom súčasnej hudby je hudba komponovaná matematickými metódami. Pomocou kombinatoriky vytvára rytmické vzorce zo základných prvkov hudby. Otázka znie: Na ktorej úrovni môžeme hovoriť o umeleckom zážitku, kedy a dokedy vnímame tento vzorec ako hudbu?

Racionálna tvorba teda môže vytvoriť dielo, ktoré je vhodné na citovú manipuláciu. Katalizátorom tejto činnosti je umelecké nadanie tvoritelia, bez čoho by dielo ostalo fádne, neživé.

Podobnosť medzi hudobníkom – skladateľom tvoriacim hudbu pomocou matematických metód a architektom tvoriacim fasádu “čiarový kód” je veľká. K celkovému dojmu, pochopeniu takéhoto architektonického diela značne napomáha v štýle k nemu patriaca hudba, tak ako pochopeniu hudby jej konštrukčná analýza.

Nový recept

Stálym problémom súčasnej architektúry je kontext, snažiť sa o dialóg s okolím, ale popri tom zaviazať sa k aktuálnej dobe, a prezentovať konkrétne, súčasne hodnoty. Jedným z kľúčov je podoba formy /výraz/ napr. snaha o minimalizmus, o maximálne zjednodušené riešenie, ktoré sa ale ľahko môže prejsť do obsahovej prázdnoty. Hranica medzi čistou eleganciou a drsnou nudou je veľmi tenká.

Vo všeobecnosti ľudský rozum je pohodlný – túži po receptoch. V architektúre “čiarový kód” si našiel jeden z receptov. Takmer na každej architektonickej súťaži je niekoľko projektov – návrhov budov s fasádou čiarového kódu. Táto popularita nevychádza iba zo sympatie riešenia stavby pomocou čiarového kódu, ale z nároku na ponúkaný architektonický výraz.

Architektúra “čiarový kód” s veľkou pravdepodobnosťou vyrástla z moderny. Používa zvislé a vodorovné prvky, bez dekoru. Vďaka týmto prvkom sa dokáže prispôbiť k okoliu. Tento pestrý rytmus uvoľní geometrickú prísnosť fasády, čím sa stáva budova humanickejšou, v detailoch dokonalou, pre človeka prijateľnejšou. Táto umelecká sloboda architekta, prejavujúca sa na fasáde, robí budovu láskyplnou, čo znamená možnosť priamej komunikácie - vzťahu – spojenia s človekom.

Architektúra čiarového kódu prezentuje aj príklady z prírody, napr. rytmus stromov lesa, ako objavenie sa archaických pilierov.

Ďalším dôležitým faktorom je faktor stability a labilita. Najedná sa tu o statickú stabilitu, ale o zmyslovú, myšlienkovú, časovú stabilitu. Malá zmena v rámci existujúcej kompozície môže narušiť pôvodnú myšlienku autora. Voči tomu stojí architektúra čiarového kódu, ktorá je stabilnejšia a tolerantnejšie reaguje na zmeny. Pre architekta zaručuje väčšiu voľnosť a slobodu, toleruje neporiadok života, veď aj ona skrýva v sebe určitý spontánny neporiadok.

Grafika - [www.scharlack.com/portfolio/ images](http://www.scharlack.com/portfolio/images)

Začiatok novej diverzity

Príťažlivosťou budovy čiarového kódu je, že je naraz hravá a elegantná, umelecká a racionálna, odvážna a tichá. Raster ktorý stále ostáva, len sa skrýva za náhodnou.

Architekt sa tu uvoľní z pod prísnosti minimalizmu. Dáva nám predpoklad vzniku novej nezávislej, stále bohatej, do priestoru hlbšie vznikajúcej architektonickej formy, čím naplňa svoju misiu.

Prvá realizácia

Prvým úspešným projektom, ktorý „využíva“ čiarový kód prišiel Jose Rafael Vallés Moneo. Jeho projekt – budova mestského úradu – radnice v Murcii, v Španielsku, ktorý nosí v sebe v čistej forme všetky charakteristické znaky tohto „smeru“.

Od tej doby sa zrodilo neskutočné množstvo budov architektúry čiarového kódu, ale len veľmi málo z nich mohla prekonať krásu a hodnovernosť tejto budovy.

V prípade Monea pravdepodobne nemôžeme hovoriť o novom architektonickom smere, lebo naprojektoval v tomto duchu len túto budovu, ale on objavil niečo, čím ovplyvnil zmýšľanie iných architektov.

Rafael Moneo – Radnica v Murcii – pohľad čelný

Rafael Moneo – Radnica v Murcii - perspektíva

Zoznam použitej literatúry:

1. El Croquis. Rafael Moneo 1967-2004. El Croquis, 2006. ISBN 84-8838-631-1
2. <http://www.archiweb.cz/buildings.php?type=arch&action=show&id=824>
3. http://archivum.epiteszforum.hu/muhely_utoxia.php?moid=288